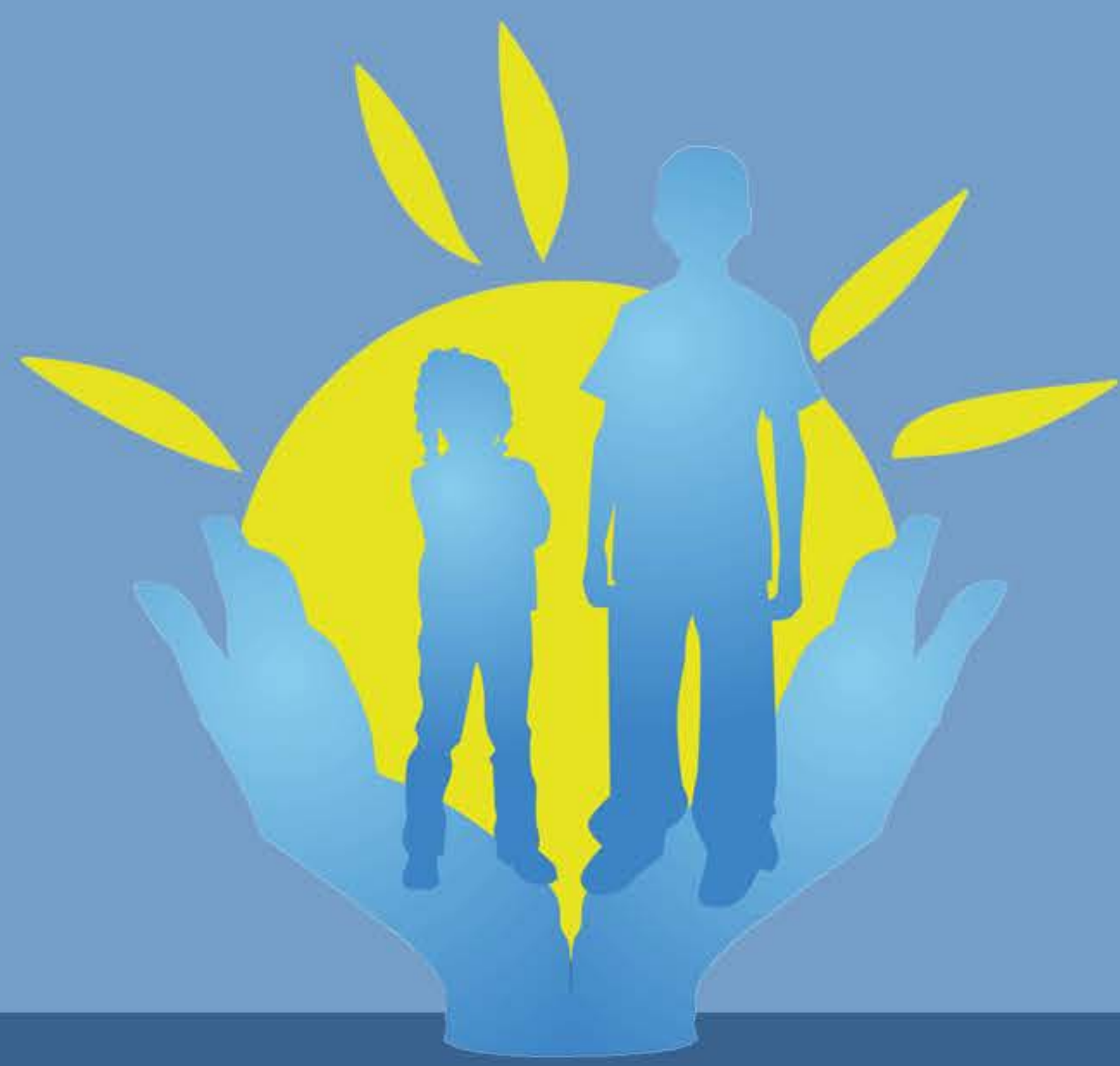

ISSN 2519-2132 (online)
ISSN 0369-8041 (print)

Охорона здоров'я дітей та підлітків

український міжвідомчий збірник

Матеріали
науково-практичної
онлайн конференції
з міжнародною участю

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ФІЗІОЛОГІЇ, ПАТОЛОГІЇ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ПІДЛІТКІВ**

присвяченої пам'яті професора
КОРЕНЄВА Миколи Михайловича,
90-річчю з дня його народження
17-18 листопада 2021 р.

2

2021

Охорона здоров'я дітей та підлітків

Український міжвідомчий збірник

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія KB № 24678-14618P від 29.10.2020 р.

2[32] 2021

ISSN 2519-2132 (online)

ISSN 0369-8041 (print)

**ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я
ДІТЕЙ
ТА ПІДЛІТКІВ**

Засновано у 1970 році

видається двічі на рік

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ

Державна установа

«Інститут охорони здоров'я дітей
та підлітків Національної академії
медичних наук України»

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

ДУ «ІОЗДП НАМН»

пр. Ювілейний, 52-А

61153, м. Харків, Україна

Тел. редакції:

+38(0572) 62-31-27

+38(050) 323-10-06

E-mail: journal@iozdp.org.ua

<http://journal.iozdp.org.ua>

Рекомендовано для розміщення через Інтернет та друку
Вченою радою ДУ «ІОЗДП НАМН»
(протокол № 6 від 18.05.2021 р.)

Головний редактор: Г. М. Даниленко
(д-р мед. наук, професор, директор ДУ «ІОЗДП НАМН»)

Заступник головного редактора: В. О. Диннік
(д-р мед. наук, заст. директора ДУ «ІОЗДП НАМН»)

Відповідальний секретар: М. Л. Водолажський
(канд. мед. наук, заст. директора ДУ "ІОЗДП НАМН")

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Н. В. Багацька (д-р мед. наук, проф.), Л. Ф. Богмат (д-р мед. наук, проф.), Г. В. Кукуруза (д-р мед. наук), І. С. Лебець (д-р мед. наук, проф.), С. О. Левенець (д-р мед. наук, проф.), О. Ю. Майоров (д-р мед. наук, проф.), Е. А. Михайлова (д-р мед. наук), Н. В. Пац (канд. мед. наук), О. І. Плехова (д-р мед. наук, проф.), І. Л. Пулю (д-р мед. наук), Л. К. Пархоменко (д-р мед. наук, проф.), Л. І. Рак (д-р мед. наук), С. І. Турчина (д-р мед. наук), Н. С. Шевченко (д-р мед. наук, проф.)

Підписано до друку 18.05.2021 р.

Формат - 60 x 84/8

Папір офсет. Друк офсет.

Ум. друк. арк. -

Замовлення №

Наклад 200 прим.

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори, за зміст та оформлення інформації про лікарські засоби - замовники. Передрук опублікованих статей можливий за згоди редакції та з посиланням на джерело.

Видання призначено для фахівців галузі охорони здоров'я.

Children and adolescents health care

Охрана здоровья детей и подростков

Ukrainian Interdepartmental Collection

Украинский межведомственный сборник

2[32] 2021

ISSN 2519-2132 (online)

ISSN 0369-8041 (print)

**CHILDREN AND
ADOLESCENTS
HEALTH CARE**

published since 1970

twice per year

FOUNDED AND EDITED BY THE

State Institution

«Institute for children and adolescents
health care of the National Academy of
Medical Sciences of Ukraine»

ADDRESS

SI «ICAHN NAMS»

Yubileinyi prospekt, 52-A

61153, Kharkiv, Ukraine

Phones:

+38(0572) 62-31-27

+38(050) 323-10-06

E-mail: journal@iozdp.org.ua

<http://journal.iozdp.org.ua>

*Approved by the Academic Council of the SI «ICAHN NAMS»
(Protocol № 6 of 18.05.2021)*

Editor in Chief: G. M. Danilenko
(Dr. Sci. Med, Prof., Director of the SI «ICAHN NAMS»)

Deputy Editor in Chief: V. O. Dinnyk
(Dr. Sci. Med., Deputy Director of the SI «ICAHN NAMS»)

Assistant Editor: M. L. Vodolazhskyi (Cand. Sci. Med.)

EDITORIAL BOARD

N. V. Bagatskaya (Dr. Sci. Med., Prof.), L. F. Bogmat (Dr. Sci. Med., Prof.), A. V. Kukuruza (Dr. Sci. Med.), I. S. Lebed (Dr. Sci. Med., Prof.), S. O. Levenets (Dr. Sci. Med., Prof.), O. Y. Mayorov (Dr. Sci. Med., Prof.), E. A. Mikhailova (Dr. Sci. Med.), N. V. Pats (PhD. Sci. Med.), S. L. Puyu (Dr. Sci. Med.), O. I. Plekhova (Dr. Sci. Med., Prof.), L. K. Parkhomenko (Dr. Sci. Med., Prof.), L. I. Rak (Dr. Sci. Med.), S. I. Turchina (Dr. Sci. Med.), N. S. Shevchenko (Dr. Sci. Med., Prof.)

The authors are responsible for the content, selection and presentation of facts in the articles, for the content and design of information about medicines - customers. Reprint of published articles is possible with the consent of the editors and with reference to the source.

The publication is intended for healthcare professionals.

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

У збірнику наукових статей представлені епідеміологічні дані про стан соматичного і психічного здоров'я школярів, частоту та перебіг донозологічних порушень у них, а також організаційно-методичні питання моніторингу здоров'я дітей та підлітків. Висвітлено питання лікування і реабілітації дітей та підлітків з патологією нервової, ендокринної та серцево-судинної систем, органів травлення, ревматичними захворюваннями та репродуктивними порушеннями.

Публікації приймаються українською, російською та англійською мовами.

Увага! Роботи повинні бути ретельно відредаговані автором згідно із зазначеними вимогами. Матеріали, оформлені без урахування даних правил опубліковані не будуть!

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ:

1. Формат: файл *.doc, *.docx або *.rtf.
2. Обсяг: від 5 сторінок – формат А4.
3. Поля: 2 см з усіх боків.
4. Шрифт: Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5.
5. Всі величини вказуються в одиницях СІ, умовні скорочення і позначення повинні бути розшифровані. Текст не повинен мати синтаксичних і орфографічних помилок. При наборі не використовуйте переноси, в тому числі, поставлені вручну.
6. Слова, написані латинською мовою, виділяти курсивом (напр. *Helicobacter pylori*). При перенесенні кількох рядків на нову сторінку, рядки скорочуються або сторінка оплачується повністю.

ПЕРША СТОРІНКА СТАТТІ

УДК

Назва

Автори (вказати вчений ступінь, вчене звання) - українською, російською, англійською мовами.

Заклад (мовою статті)

Анотація, яка розкриває суть роботи - українською, російською та англійською мовами (до 50 слів)

Резюме англійською мовою (до 250 слів)

Ключові слова: (не більше 5 слів)

СТРУКТУРА СТАТТІ

Вступ.

Матеріали і методи дослідження.

Результати та їх обговорення. (Таблиці повинні мати назву і бути максимально компактними. Рисунки (*.jpg) і фото додаються в окремих файлах – повинні мати підписи. Літературу по ходу статті цитувати в квадратних дужках [1, 2, ...].

Висновки. Перспективи подальших розробок.

Бібліографічні посилання. Без нумерації, за алфавітом. спочатку праці українською та російською мовами (кирилицею), потім - іншими мовами (латиницею).

ОГЛЯДОВА СТАТТЯ НЕ розбивається на розділи, але формулюється мета. Закінчується Висновками і перспективами подальших розробок.

Відомості про авторів (ПІБ повністю, звання, посада, установа, контактний телефон, електронна пошта).

Додаються такі документи (кольорові скан-копії, формат *.pdf):

- 1) супровідний лист;
- 2) висновок експертної комісії за підписом керівника установи та завірений печаткою;
- 3) рецензія доктора наук;
- 4) перша сторінка статті з візою керівника установи і остання – з підписами всіх авторів.

Автор несе відповідальність за зміст поданих матеріалів, достовірність результатів.

Електронний варіант статті та скани супровідних документів надсилати на journal@iozdp.org.ua

Детально вимоги до статей викладені на <http://journal.iozdp.org.ua>.

NB! Підтвердження отримання матеріалів обов'язково!

ЗМІСТ

ПАМ'ЯТИ УЧИТЕЛЯ. К 90-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ КОРЕНЕВА НИКОЛАЯ МИХАЙЛОВИЧА ДУ "ЮЗДП НАМН"	8
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ, ПАТОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ПІДЛІТКІВ	
МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ (М. ХАРКІВ, 17-18 ЛИСТОПАДА 2021 РОКУ)	
ЦИТОГЕНЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ ДЕПРЕСИВНОМУ РОЗЛАДІ ПОВЕДІНКИ Багацька Н. В.	11
ОСОБЛИВОСТІ ВАРІАБЕЛЬНОСТІ СЕРЦЕВОГО РИТМУ ПРИ РЕВМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ В ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ Богмат Л. Ф., Ахназарянц Е. Л., Шевченко Н. С.	12
ПОРУШЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ НИРОК У ДІТЕЙ ІЗ СИСТЕМНИМ ЧЕРВОНИМ ВОВЧАКОМ ТА ЮВЕНІЛЬНИМ ІДІОПАТИЧНИМ АРТРИТОМ В ДИНАМІЦІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ Богмат Л. Ф., Ніконова В. В., Бессонова І. М., Шевченко Н. С., Ахназарянц Е. Л.	13
РЕПРОДУКТИВНЕ ЗДОРОВ'Я ДІВЧАТ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ НАЦІЇ Водолажський М.Л., Сидоренко Т.П., Фоміна Т.В., Т.В. Кошман	14
КВАЛІМЕТРИЧНА ОЦІНКА ПУБЛІКАЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ НДР З ПИТАНЬ ДИТЯЧОЇ ГІНЕКОЛОГІЇ (2006–2020 РР.) Водолажський М.Л., Сидоренко Т.П., Фоміна Т.В., Т.В. Кошман	15
ТРАНСФЕР НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ ЗА НАПРЯМОМ ДИТЯЧОЇ ГІНЕКОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНИЙ СОЦІУМ Водолажський М.Л., Сидоренко Т.П., Фоміна Т.В., Т.В. Кошман	16
ПУБЛІКУВАННЯ СТАТЕЙ З ПИТАНЬ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я ДІВЧАТ У ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ МЕДИЧНИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ. СЬОГОДЕННЯ Водолажський М.Л., Сидоренко Т.П., Фоміна Т.В., Т.В. Кошман	18
ОСОБЛИВОСТІ ПРОДУКЦІЇ МЕЛАТОНІНУ У ПІДЛІТКІВ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 1 ТИПУ Волкова Ю. В., Нікітіна Л. Д., Турчина С. І.	19
ВЛИЯНИЕ ПСИХОСОЦИАЛЬНОГО КЛИМАТА СЕМЬИ НА НЕЙРОГОРМОНАЛЬНЫЙ СТАТУС ПОДРОСТКОВ С ДЕПРЕССИВНЫМ РАССТРОЙСТВОМ ПОВЕДЕНИЯ Волкова Ю. В., Беяева Е. Э., Михайлова Е. А.	20
ОСОБЛИВОСТІ СТАНУ ОКИСЛЮВАЛЬНОГО БАЛАНСУ У ПІДЛІТКІВ З РІЗНИМ СТУПЕНЕМ ГІПОАНДРОГЕНІЇ Волкова Ю. В., Сухова Л. Л., Шарун К. В., Косовцова Г. В., Турчина С. І.	22
STRUCTURE OF ENDOSCOPIC CHANGES OF THE MUCOSA OF THE COLON IN SCHOOL AGE CHILDREN Voloshyn K.V., Voloshyna L.G., Shutova O.V., Karpushenko Y.V., Slobodianiuk O.L., Shiny Suku Jiji.	23
NON-INVASIVE METHODS OF INFLAMMATORY BOWEL DISEASES SCREENING IN CHILDREN Voloshyn K. V., Pavlenko N. V., Krutenko N. V., Shlieienkova H. O., Tsiura O. M.	24
СПАДКОВА ОБТЯЖЕНІСТЬ ЩОДО МУЛЬТИФАКТОРНИХ ХВОРОБ У СІМ'ЯХ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ІЗ ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 1 ТИПУ Глотка Л. І.	25

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО КАРАНТИНУ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19 Гозак С. В., Єлізарова О. Т., Станкевич Т. В., Парац А. М.	26
ФЕНОТИПОВІ ОЗНАКИ ДИСПЛАЗІЇ СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ У ХЛОПЦІВ-ПІДЛІТКІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СТАТЕВОГО РОЗВИТКУ Деменкова І. Г.	27
ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН МІОКАРДА У ПІДЛІТКІВ ІЗ СИСТЕМНИМ ЧЕРВОНИМ ВОВЧАКОМ Головко Т.О., Шевченко Н.С., Богмат Л.Ф., Ніконова В.В.	28
ХАРАКТЕР КОМОРБІДНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ДІВЧАТ З АНОМАЛЬНИМИ МАТКОВИМИ КРОВОТЕЧАМИ В ПЕРІОДІ ПУБЕРТАТУ Диннік В. О., Дружиніна А. Є.....	29
АНАЛІЗ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ АДАПТАЦІЙНИХ РЕАКЦІЙ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ З НЕАЛКОГОЛЬНОЮ ЖИРОВОЮ ХВОРОБОЮ ПЕЧІНКИ ТА ОЖИРІННЯМ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СТУПЕНЯ СТЕАТОЗУ ПЕЧІНКИ (ЗА ДАНИМИ PRECISE ДІАГНОСТИКИ) Зигало Е. В., Завгородня Н. Ю., Кислова Р. М.	30
ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ, ЯКІ НАРОДИЛИСЯ У МАТЕРІВ ПІСЛЯ ОРГАНОЗБЕРІГАЮЧОГО ЛІКУВАННЯ ПОГРАНИЧНИХ ПУХЛИН І РАНЬОЇ ОНКОЛОГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ ЯЄЧНИКІВ У РЕЗУЛЬТАТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ Егоров О. О.	31
МЕДИКО-СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОШИРЕНOSTІ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ СЕРЕД ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ТА МОЛОДІ Загороднева О. В., Пономарьова Л. І., Корженевський С. В.	32
СУЧАСНІ МАРКЕРИ НЕІНВАЗИВНОЇ ДІАГНОСТИКИ НЕАЛКОГОЛЬНОГО СТЕАТОГЕПАТОЗУ ТА СТЕАТОГЕПАТИТУ У ДІТЕЙ З НАДМІРНОЮ ВАГОЮ ТА ОЖИРІННЯМ Завгородня Н. Ю., Татарчук О. М., Коненко І. С., Кленіна І. А., Петішко О. П.	33
ВМІСТ МОЛОЧНОЇ КИСЛОТИ ТА КОРОТКОЛАНЦЮГОВИХ ЖИРНИХ КИСЛОТ В СТІЛЬЦІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ З ДІАРЕЯМИ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ Іванько О. Г., Білих В. М.	34
ОСОБЛИВОСТІ МІКРОБІОЦЕНОЗУ КИШЕЧНИКА У ДІТЕЙ З ГІПОКІНЕЗІЄЮ ЖОВЧНОГО МІХУРА НА ФОНІ НЕАЛКОГОЛЬНОЇ ЖИРОВОЇ ХВОРОБИ ПЕЧІНКИ Завгородня Н. Ю., Татарчук О. М., Кленіна І. А., Грабовська О. І., Зигало Е. В., Петішко О. П., Вішнарєвська Н. С., Долгополова В. В.	35
ГАСТРОЕЗОФАГЕАЛЬНА РЕФЛЮКСНА ХВОРОБА: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА КЛІНІЧНОГО ПЕРЕБІГУ У ПІДЛІТКІВ Камарчук Л. В.	36
ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ РИЗИКУ ВНУТРІШНЬОШКІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ М. ХАРКОВА Клигіна І. А.	37
КОРРЕЛЯЦИОННЫЕ СВЯЗИ МЕЖДУ УРОВНЕМ ГОРМОНОВ У ДЕВОЧЕК-ПОДРОСТКОВ С ОЛИГОМЕНОРЕЕЙ И ВТОРИЧНОЙ АМЕНОРЕЕЙ ПРИ ОТЯГОЩЕННОЙ НАСЛЕДСТВЕННОСТИ ПО НАРУШЕНИЯМ РЕПРОДУКТИВНОЙ СИСТЕМЫ Кашкалда Д. А., Багацкая Н. В.	38
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКІВ Клигіна І. А.	39
ИЗМЕНЕНИЯ ГОРМОНАЛЬНОГО ПРОФИЛЯ У ДЕВОЧЕК-ПОДРОСТКОВ С ОЛИГОМЕНОРЕЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ УРОВНЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СТРЕССА Кашкалда Д. А., Беяева Е. Э.	40

ОЦІНКА СИМПАТО-ВАГАЛЬНОГО БАЛАНСУ У ДІТЕЙ 5-7 РОКІВ З РІЗНИМ ТИПОМ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ Калиниченко І. О., Колесник А. С.....	41
СТАН ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ Латіна Г. О.....	42
АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ХРОНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ ВЕРХНІХ ВІДДІЛІВ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ У ПІДЛІТКІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ Шевченко Н. С., Крутенко Н. В., Мельник О. В., Тараненко О. Б., Буліч І. М.....	44
СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ТЕРАПІЇ ГІПОАНДРОГЕННИХ СТАНІВ У ХЛОПЦІВ Косовцова Г. В., Турчина С. І., Тараненко О. Б.	45
МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ ПСИХІЧНИХ І ПСИХО-ЕМОЦІЙНИХ РОЗЛАДІВ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ Кувічка І. Б.	46
ФІЗИЧНИЙ ТА СТАТЕВИЙ РОЗВИТОК В ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ФОНІ ПСИХОСОМАТИЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ Даниленко Г. М., Лебець І. С., Турчина С. І., Матковська Т. М., Ніконова В. В., Толмачева С. Р., Новохатська С. В., Шушляпіна О. В..	47
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ АСИМЕТРІЇ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ЗАНЯТЬ СПОРТОМ Сотнікова-Мелешкіна Ж. В., Романенко В. В., Островська Г. Є.	48
ФАКТОРИ РАНЬОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ДИСБАЛАНСУ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ РІЗНОГО ВІКУ ПІД ВПЛИВОМ ВИСОКО-ДИНАМІЧНИХ ВИДІВ СПОРТУ Мужановський В. Ю., Рак Л. І.	50
МІЖНАРОДНА КЛАСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ТА ПРИРОДНІ КОНТЕКСТИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ Міщук Т. М.	51
ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ГАЛУЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ Пацера М.В., Стець В.Р.	52
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГЕЙМІФІКАЦІЇ В МОНІТОРИНГУ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ, ПІДЛІТКІВ ТА МОЛОДІ Подрігало Л. В., Подрігало О. О., Сокол К. М., Подаваленко О. В.	53
ОПТИМІЗАЦІЯ ВЕГЕТАТИВНОГО БАЛАНСУ ШКОЛЯРІВ З ЗОРОВИМИ ДИСФУНКЦІЯМИ ШЛЯХОМ ІНГАЛЯЦІЙНОЇ АРОМАТЕРАПІЇ Редька І. В.	54
ЗАКОНОМІРНОСТІ ПЕРЕБІГУ ПРОЦЕСІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ І ПСИХІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СУЧАСНИХ УЧНІВ У ВІЦІ 14-17 РОКІВ: ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ШЛЯХИ КОРЕКЦІЇ Сергета І. В., Мостова О. П., Серебреннікова О. А., Браткова О. Ю., Панчук О. Ю.	56
ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ПРОЯВІВ ХРОНІЧНОЇ ВТОМИ СЕРЕД ЮНАКІВ І ДІВЧАТ СЕРЕДНЬОГО ТА СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ Лукіна Н. Ю., Сергета І. В., Стоян Н. В., Дреженкова І. Л., Дударенко О. Б., Процюк Л. О.....	57
ПСИХОГІГІЄНИЧНІ АСПЕКТИ КОРЕКЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ОРГАНІЗМУ ДІВЧАТ І ЮНАКІВ ІЗ ХРОНІЧНИМИ СОМАТИЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ Сергета І. В., Краснова Л. І., Теклюк Р. В., Брюховецька Ю. С., Гончарук Т. І.	58
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ СТУДЕНТІВ ЗА УМОВ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО (ON-LINE) ФОРМАТУ НАВЧАННЯ Вергелес Т. М., Сергета І. В.	59

ОЦІНКА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ГРУП РИЗИКУ Сотнікова-Мелешкіна Ж. В., Зінчук О. Г., Мартиненко О. В., Зінчук А. М.	61
ЛІКАРСЬКА ПРОФЕСІЙНА КОНСУЛЬТАЦІЯ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПІДЛІТКОВОЇ МЕДИЦИНИ Старшок Л. А., Завеля Е. М., Ісакова М. Ю., Єщенко А. В.	62
ЕЛАСТОГРАФІЯ ПЕЧІНКИ, М'ЯЗІВ ТА ПІДШКІРНОЇ ЖИРОВОЇ КЛІТКОВИНИ У ДІТЕЙ З НЕАЛКОГОЛЬНОЮ ЖИРОВОЮ ХВОРОБОЮ ПЕЧІНКИ ТА ОЖИРІННЯМ Степанов Ю. М., Завгородня Н. Ю., Жигір Н. О., Коненко І. С., Дементій Н. П.	63
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ Шмалей С. В.	64
ОСОБЛИВОСТІ ШКІЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ У ПАЦІЄНТІВ З ЮВЕНІЛЬНИМ ІДІОПАТИЧНИМ АРТРИТОМ Фадєєва А. О.	65
СООТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ПОКАЗАТЕЛЯМИ ОКИСЛИТЕЛЬНОГО БАЛАНСА И ИНСУЛИНОРЕЗИСТЕНТНОСТИ У ПОДРОСТКОВ С ГИПОАНДРОГЕНИЕЙ Шарун Е. В., Сухова Л. Л.	66
ОСОБЛИВОСТІ ІМУННОГО ТА МЕТАБОЛІЧНОГО СТАТУСУ У ДІТЕЙ ІЗ БІЛІАРНОЮ ДИСФУНКЦІЄЮ НА ФОНІ НАДМІРНОЇ ВАГИ ТА ОЖИРІННЯ Татарчук О. М., Завгородня Н. Ю., Грабовська О. І., Кленіна І. А., Петішко О. П.	67
ЧАСТОТА ТА ХАРАКТЕР УСКЛАДНЕНЬ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ І ТИПУ У ПІДЛІТКІВ З ФІЗІОЛОГІЧНИМ ТА ПАТОЛОГІЧНИМ ПЕРЕБІГОМ ПУБЕРТАТУ Шушляпіна О. В., Нікітіна Л. Д., Турчина С. І.	68
ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ 10-17 РОКІВ ІЗ ВИСОКИМ РІВНЕМ ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ Калиниченко І. О., Щапова А. Ю.	69
ТЕНДЕНЦІЯ ЗМІН СТАТУСУ ВІТАМІНУ D У ДІТЕЙ З ЮВЕНІЛЬНИМ ІДІОПАТИЧНИМ АРТРИТОМ Шевченко Н. С., Хаджинова Ю. В.	70
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ М. ХАРКОВА Даниленко Г. М., Чернякова Г. М.	71
ОБТЯЖЕНИЙ СІМЕЙНИЙ АНАМНЕЗ ЯК ФАКТОР РИЗИКУ ФОРМУВАННЯ АНОМАЛЬНИХ МАТКОВИХ КРОВОТЕЧ ПУБЕРТАТНОГО ПЕРІОДУ Гавенко Г. О., Багацька Н. В., Диннік В. О.	72
IMMUNOMODELING EFFECT OF CYCLOFERON INTERFERON INDUCER IN BRONCHIAL ASTHMA THERAPY IN CHILDREN Chernuskyi V. H., Teslenko A. O., Letiaho H. V., Hovalenkova O. L., Tolmachova S. R.	74
ХАРАКТЕРИСТИКА СПАДКОВИХ ФАКТОРІВ У ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ З РІЗНОЮ МАСОЮ ТІЛА ПРИ ВТОРИННІЙ АМЕНОРЕЇ Нефідова В. Є.	75

СТАТТІ

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ НА ПЕРІОД З 2021 ТА НАСТУПНІ РОКИ Даниленко Г. М., Диннік В. О.	76
--	----

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПЕРЕБІГУ ПРОЦЕСІВ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОЇ І ПСИХІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СУЧАСНИХ УЧНІВ У ВІЦІ 14-17 РОКІВ: ПРОВІДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ШЛЯХИ КОРЕКЦІЇ

Сергета І. В., Мостова О. П., Серебреннікова О. А., Браткова О. Ю., Панчук О. Ю.
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця
serheta@ukr.net

Проблема адаптації, незаперечно, є стрижнковою проблемою сучасної профілактичної медицини, передусім, внаслідок того, що саме адаптаційний процес визначає можливість продуктивної життєдіяльності людини в умовах навколишнього середовища та соціальних умовах, які постійно змінюються. Зрозуміло, що не є виключенням і учні шкільного віку. Причому саме у цей віковий період перебіг адаптаційних перетворень, що відзначаються поєднанням впливу чинників, котрі сприяють становленню особистості, з одного боку, та чинників, які зумовлені наявністю численних кризових для особистісного розвитку факторів, з іншого, є надзвичайно важливим компонентом формування високого рівня здоров'я дівчат і юнаків.

Метою дослідження було визначення провідних закономірностей перебігу процесів психофізіологічної і психічної адаптації сучасних учнів, що перебувають у віці 14-17 років.

Матеріали та методи дослідження. Дослідження, на підставі застосування сучасних гігієнічних, медико-соціологічних, епідеміологічних, психофізіологічних, та психодіагностичних методів, а також методів багатовимірного статистичного аналізу і прогнозування, проводились на базі ряду закладів середньої освіти міста Вінниці. Протягом часу спостережень під наглядом перебували 604 учня (308 дівчат і 296 юнаків) у віці від 14 до 17 років, що знаходились у природних та у преформованих умовах.

Результати та їх обговорення. Дані гігієнічної оцінки навчально-значущої адаптації в сучасних закладах середньої освіти, виявляють той факт, що більшість досліджуваних осіб (43,8-56,3% дівчат та 37,5-56,3% юнаків) визначають як добрий суб'єктивно-значущий рівень пристосування до умов навчального процесу, однак, напруженим і вкрай напруженим характер навчання вважають 25,1% 28,1% 14-річних дівчат і юнаків, 25,1% та 21,9% 15-річних дівчат і юнаків, 34,3% та 31,2% 16-річних дівчат і юнаків, 25,0% та 18,7% 17-річних дівчат і юнаків, значним рівень нервово-емоційного напруження є серед 31,2% та 9,3% дівчат і юнаків у віці 14 років, 25,0% та 12,4% дівчат і юнаків у віці 15 років, 28,1% та 12,4% дівчат і юнаків у віці 16 років, 15,6% та 28,1% дівчат і юнаків у віці 17 років.

Причому встановлено, що найбільш значущий зв'язок ($r=0,31-0,72$, $p<0,05-0,001$) з характеристиками рівня здоров'я учнів протягом часу навчання мають групи показників, що відображують особливості: житлово-побутових умов (1 група), перебування учнів на свіжому повітрі (2 група), навчальної адаптації (3 група), гострої захворюваності (4 група).

Результати гігієнічної оцінки закономірностей перебігу процесів психофізіологічної адаптації визначають достатньо стабільний ($p>0,05$) їх характер впродовж часу перебування у сучасній школі – рівень зрушень з боку критеріальних характеристик розвитку психофізіологічних функцій в більшості випадків не перевищував 5-10%. Однак звертав на себе увагу ряд статево-зумовлених тенденцій щодо динамічних змін показників врівноваженості нервових процесів, характеристик функціонального стану зорової сенсорної системи та соматосенсорного аналізатора.

В ході гігієнічної оцінки закономірностей динамічних зрушень з боку провідних корелят перебігу процесів психічної адаптації слід відзначити більш високий рівень її окремих показників серед дівчат, передусім у віці 16-17 років ($p<0,05-0,01$), у порівнянні з юнаками. Найбільш суттєві за ступенем вираження показники нейротизму реєструвались у 16-річних дівчат і у 17-річних юнаків, найвищі показники ситуативної тривожності – у 16- і 17-річних дівчат та у 17-річних юнаків, найвищі показники особистісної тривожності – серед дівчат у віці 16 років та серед юнаків у віці 17 років. У структурі показників шкільної тривожності учнів, що перебувають у віці 14-17 років, найбільш вираженими були показники, котрі відзначають високий рівень розвитку таких її характеристик, як проблеми і страхи у відносинах з вчителями, переживання соціального стресу, фрустрація потреби у досягненні успіху, недостатній рівень фізіологічної опірності стресу і страх ситуації перевірки знань.

Під час досліджень розроблена та науково-обґрунтована діагностично-профілактична програма психогігієнічної корекції порушень психофізіологічної і психічної адаптації та зрушень в стані здоров'я учнів у віці 14-17 років, використання якої забезпечувало появу виражених сприятливих зрушень з боку провідних показників пе-

ребігу адаптаційних перетворень дівчат і юнаків та, зокрема, обумовлювало появу позитивних змін у структурі показників, які відображують особливості нейротизму ($p < 0,05$), ситуативної ($p < 0,001$) і особистісної ($p < 0,01$) тривожності, характеристик астенічного ($p < 0,01$) і депресивного ($p < 0,01-0,001$) станів та роздратованості ($p(t) < 0,01$), показників формування акцентуацій характеру за збудливим ($p(t) < 0,05-0,001$) і дистимним ($p < 0,05$) типами та рівня суб'єктивного контролю у галузі навчальних відносин і здоров'я та хвороби ($p < 0,05-0,001$).

Висновки. В ході проведених досліджень встановлені провідні закономірності перебігу процесів психофізіологічної і психічної адаптації сучасних учнів, що перебувають у віці 14-17 років, та визначені ефективні шляхи її корекції.

ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ПРОЯВІВ ХРОНІЧНОЇ ВТОМИ СЕРЕД ЮНАКІВ І ДІВЧАТ СЕРЕДНЬОГО ТА СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лукіна Н. Ю., Сергета І. В., Стоян Н. В., Дреженкова І. Л., Дударенко О. Б., Процюк Л. О.

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця
serheta@ukr.net

Дослідження, проведені впродовж останніх років, переконливо доводять, що і у дорослих, і у дітей хронічна втома супроводжується різким пригніченням особистої професійної та соціальної активності, неврологічними проблемами, формуванням соматоформних порушень, подібних до клінічних проявів багатьох захворювань. Тому чітке визначення ступеня втоми, хронічної втоми та перевтоми є складним, проте, нагальним завданням сучасної медичної науки.

Мета дослідження полягала у визначенні ступеня поширення проявів хронічної втоми серед учнів середнього та старшого шкільного віку, які перебувають в умовах сучасних закладів середньої освіти.

Матеріали та методи дослідження. З метою визначення рівня поширення симптомів хронічної втоми серед учнів закладів середньої освіти м. Вінниці, які перебували у віці 13-15 років, використовувалась карта реєстрації соматичних та нервово-психічних проявів хронічної втоми, що включала у свою структуру як обов'язкові, так і допоміжні критерії оцінки ступеня її вираження. Крім того, для кожної вікової групи юнаків і дівчат визначали структурні особливості розподілу провідних проявів хронічної втоми. В основі оцінки особливостей особистості перебувало застосування опитувальників Айзенка і Спілбергера. Статистичний аналіз даних передбачав використання процедур описової статистики та кореляційного аналізу.

Результати та їх обговорення. В ході проведених досліджень встановлено, що серед юнаків у віці 13 років найбільшого поширеними слід було вважати такі симптоми, як поява стабільної або рецидивуючої втоми, котра не зникає після відпочинку (навіть тривалого) та знижує рівень активності на 50% протягом не менше ніж 30 днів, різноманітні види головного болю, котрі відрізняються за типом, локалізацією і структурою від звичайних його видів, такі скарги нервово-психічного характеру, як роздратованість, порушення концентрації уваги та депресивні явища, загальна м'язова слабкість, часті застудні захворювання, артралгії, запалення горла або задньої стінки глотки. В той же час серед дівчат у віці 13 років найбільш розповсюдженими були наступні симптоми: поява стабільної або рецидивуючої втоми, яка не зникає після відпочинку та знижує рівень активності на 50% впродовж не менш ніж 30 днів, загальна м'язова слабкість, часті застудні захворювання, такі скарги нервово-психічного характеру, як роздратованість, порушення концентрації уваги і депресивні прояви, безпричинне схуднення, відчуття тривалої (до 24 годин) загальної втоми після фізичних навантажень.

Не можна не відзначити, що відчуття стабільної або рецидивуючої втоми, яка не зникає після відпочинку у ліжку та знижує рівень активності на 50% протягом не менше ніж 6 місяців, були властивими для 17,4% учнів різної статі, а також те, що під час зіставлення рівня вираження відчуття перевтоми між представниками різних статевих груп, саме дівчата відчували себе більш стомленими. Це явище відмічалось під час проведення аналізу практично усіх симптомів хронічної втоми, передусім, в ході визначення особливостей скарг на втому, яка не зникає після відпочинку.

Серед юнаків у віці 15 років найбільшого поширення набували такі симптоми, як відчуття тривалої за-